

You murdered the Nation of Hashem: Was Mosheh Responsible for Korach's Death?

1. אבן עזרא במדבר פרק טז, א

ויקח קרח זה הדבר היה במדבר סיני כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלוים, כי חשבו ישראל שמשה אדונינו עשה מדעתו לתת גדולה לאחיו, גם לבני קהת שהם קרובים אליו, ולכל בני לוי שהם ממשפחתו. והלוים קשרו עליו, בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו. וקשר דתן ואבירם, בעבר שהסיר הבכורה מראובן אביהם ונתנה ליוסף, אולי חשדוהו בעבור יהושע משרתו. גם קרח בכור היה

2. רמב"ן במדבר פרק טז

וזה מדעתו של רבי אברהם שהוא אומר במקומות רבים אין מוקדם ומאוחר בתורה לרצונו. וכבר כתבתי כי על דעתי כל התורה כסדר זולתי במקום אשר יפרש הכתוב ההקדמה והאחור, וגם שם לצורך ענין ולטעם נכון, אבל היה הדבר הזה במדבר פארן בקדש ברנע אחר מעשה המרגלים. והנכון בדרש, שכעס קרח על נשיאות אלצפן כמאמר רבותינו וקנא גם באהרן כמו שנאמר ובקשתם גם כהונה ... והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה, כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים, ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה. והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו, ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו, ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלוים וכל מעשיו של משה. אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאווה רבים, וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם, ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה', וגור על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו, אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות, ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם. וזה טעם "להמיתו במדבר"

3. בכור שור במדבר פרק טז

האיש אחד יחטא - כי היו סבורים שהיה הקדוש ברוך הוא מדבר על כל העדה והוא לא היה אומר כי אם על עדת קרח כמו שפ' להם

4. רמב"ן במדבר פרק טז

והנה נתחייבו כליה שהיו מהרהרים אחרי רבם, והם כמהרהרים אחרי השכינה ומוותרים על נבואת נביא בלבם וחייבין מיתה בידי שמים. ומשה ואהרן למדו עליהם זכות, שלא חטא במעשה אלא קרח, והוא הגורם והוא המפתה אותם, וראוי הוא שימות לבדו לפרסם ולהודיע ענשו לרבים. וזו דרך מבקשי רחמים שיקלו החטא מעל העם ונותנין אותו על היחיד הגורם, מפני שהוא חייב על כל פנים

5. בכור שור במדבר פרק יז

אתם המתם את עם ה'. שאמרתם להביא קטורת, הלא ראיתם נדב ואביהו שהביאו קטורת ומתו, למה צייתם אותם לעשות כמו כן, אלא שמדעת המיתם כי ידעתם כי הקטורת סם המות והם סמכו על דבריכם ועשו מצותכם ומתו

6. רמב"ן במדבר פרק טז

והנה משה מעצמו חשב המחשבה הזאת ורצה בקטרת יותר משאר קרבנות, כי ראה כבר בנדב ואביהו כי בהקריבם קטרת זרה לפני ה' נשרפו

7. רש"י במדבר פרשת קרח פרק טז

ויקח קרח – לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת

8. רש"י במדבר פרשת קרח פרק טז

ונשיהם ובניהם וטפם – בא וראה כמה קשה המחלוקת, שהרי בית דין של מטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות, וב"ד של מעלה עד עשרים שנה, וכאן אבדו אף יונקי שדים

9. רש"י בראשית פרשת נח פרק יא

וכי אי זו קשה, של דור המבול או של דור הפלגה, אלו לא פשטו יד בעיקר, ואלו פשטו יד בעיקר כביכול להלחם בו, ואלו נשטפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו, ואלו היו נוהגים אהבה וריעות ביניהם, שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנוי המחלוקת וגדול השלום:

10. סנהדרין דף קי עמוד א

דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהיה כקרח וכעדתו

11. רמב"ן במדבר פרק טז

הנה גם רבים בעם אמרו לו פעמים רבות "למה העליטנו ממצרים", אבל היה העונש על אלה מכל האדם, באמרם כי תשתרר עליו גם השתרה כי עשו שתיים רעות, בזו על כבוד הרב, וכפרו בכל מעשה ה' אשר עשה במצרים ובמדבר וגם במעמד הר סיני שנאמר בו וגם בך יאמינו לעולם

12. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת הלאוין

המצוה השני' שנמנענו שלא נשכח מעמד הר סיני ... והכונה בזה גדולה מאד. שאם היו דברי תורה באים אצלנו מפי הנביא עליו השלום בלבד אף על פי שנתאמת אצלנו ענין נבואתו באותות ומופתים אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום בזמן מן הזמנים ויצונו בשום הפך מן התורה ונתן אלינו אות או מופת תהיה התורה נסוחה על יד השני או יכנס בלבנו ספק על זה, אבל כשהגיענו ביאור התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו ראות אין שם אמצעי נכחיש כל חולק וכל מספק ונשקר אותו ולא יזעילהו אות ולא יצילהו מידינו מופת. שאנחנו היודעים ועדים בשקרנותו ובפחזותו. זה הוא שנאמר במעמד ההוא וגם בך יאמינו לעולם

13. רש"י במדבר פרשת קרח פרק טז

הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא, לפיכך התרה בהם והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש, כבר הוא בקדושתו. וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש, אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחייבו, מי שיבחר בו יצא חי, וכולכם אובדים

14. אבות ה, יז

כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו